

Samenvatting en conclusies

In dit onderzoek wilden we erachter komen hoe vrouwen tegen hun positie als vrouw aankijken, in Nederland, anno nu. Hoe ervaren en beoordelen zij de gelijk(waardig)heid tussen mannen en vrouwen? Wat zijn hun wensen en ideeën voor verbeteringen? Via webpanels, vrouwenorganisaties en bezoekers van 8 maart activiteiten in Alkmaar en Den Helder, deden er 1200 mensen mee. Hiervan bleek 45% man te zijn, wat ons de ongeplande maar interessante mogelijkheid gaf om af en toe resultaten tussen mannen en vrouwen te vergelijken.

We zijn op de goede weg, en er zijn nog een hoop verbeterpunten

De vrouwen die meededen aan dit onderzoek zijn positief over hun positie als vrouw. Er valt ook nog genoeg te bereiken op het gebied van gelijk(waardig)heid tussen mannen en vrouwen!

Zo vindt bijvoorbeeld zeven van de tien vrouwen dat zij beter hun best moeten doen dan mannen om iets te bereiken in de maatschappij (vier van de tien mannen deelden deze mening). Ook ziet de helft van de vrouwen een verplicht vrouwenquotum bij organisaties als noodzakelijk om gelijkwaardigheid in het bedrijfsleven te bevorderen (de helft van de mannen was het hiermee juist oneens).

Maar men is positief gestemd over de kans op verbetering: er is al een proces gaande, zo zeggen de vrouwen die meededen, en de veranderingen die nodig zijn kosten nu eenmaal tijd. De tendens is daarbij: vrouwen moeten dat niet alleen doen, mannen moeten daarin mee gaan: we doen het samen.

Wat vrouwen nog niet weten (en wel zouden moeten weten)

De kennis op het gebied van verschillen tussen mannen en vrouwen kent een aantal opvallende lacunes. 38% van de vrouwen wist nog niets af van de ongelijke behandeling die op de arbeidsmarkt wordt ervaren bij zwangerschap. Het minst bekend waren de vrouwen met het feit dat medicijnen en medische behandelingen voornamelijk op mannen wordt getest, waardoor het effect op vrouwen minder goed of zelfs slecht kan zijn. Meer dan de helft van de vrouwen wist daar niet van.

Discussie en aandachtspunten

Het niet erkende verschil tussen mannen en vrouwen in de medische wereld is een ongelijkheid die niet gaat over nuances binnen het principe van gelijkheid, zoals kenmerkend voor de derde feministische golf. Het gaat hier om een heel concrete praktijk, waarbij vrouwen gewoon heel simpel, op grond van hun sekse, worden benadeeld.

In mei 2014 is op initiatief van WOMEN Inc. en het ministerie van OCW de Alliantie Gender en Gezondheid in het leven geroepen. Dit is een samenwerkingsverband met onder andere beleidsmakers, medisch specialisten, zorgverzekeraars, kennisinstituten, vrouwenorganisaties, onderzoeker en wetenschappers. De Alliantie pleit voor erkenning van de verschillen tussen mannen en vrouwen in de gezondheidszorg¹. Ook WomanLink² in Alkmaar maakt werk van dit onderwerp: in 2014 organiseert elke maand een andere organisatie in Alkmaar een activiteit rondom dit thema onder de noemer 'Hart voor Vrouwen'.

Hopelijk is deze aandacht wat er nodig is om het om de omslag in de medische wereld groots te maken. En dat de norm wordt zoals Ineke Klinge, hoofddocent Gender Medicine aan de Universiteit Maastricht die stelt: "Wetenschappelijk onderzoek dat het man-vrouwverschil niet in ogenschouw heeft genomen, is slecht onderzoek"³.

¹ <http://www.womeninc.nl/gezondheid>

² <http://www.womanlink.nl>

³ <http://www.scientias.nl/strijd-der-seksen-losgebarsten-de-medische-wetenschap/96133>

Hopelijk zeggen wij over minder dan honderd jaar: "Was dat zo toen? Zó ouderwets."

Veel ervaringen met ongelijke behandeling, het vaakst op de arbeidsmarkt

Vier van de tien vrouwen ervaart wel eens ongelijke behandeling. Hierbij vinden we een verschil tussen de leeftijdscategorieën: de middelste leeftijdscategorie (31 t/m 60 jaar) ervaart 11% vaker ongelijke behandeling dan de jongste categorie (42% tegenover 31%).

Al deze ervaringen komen het vaakst voor op de arbeidsmarkt: vrouwen voelen zich vooral anders behandeld, minder serieus genomen dan hun mannelijke collega's (zowel meerderen als ondergeschikten), benadeeld bij salaris onderhandelingen en promotiemogelijkheden.

Discussie en aandachtspunten

Veel vrouwen voelen zich minder serieus genomen. Een vrouw gaf als voorbeeld: "*Een idee van mij werd in een vergadering genegeerd. Hetzelfde idee dat mijn mannelijke collega even later voorstelde werd juichend aangenomen.*" De vraag is, hoe komt dat?: wordt er niet naar haar geluisterd omdat ze een vrouw is? Of wordt er niet geluisterd omdat de manier waarop ze het idee heeft gebracht haar collega's niet aanspreekt: te zacht, te onzeker? En moet deze vrouw dan gaan proberen om haar ideeën op eenzelfde manier te brengen als haar mannelijke collega? Of kunnen haar ontvangers op een andere manier gaan luisteren?

Het antwoord hierop ligt waarschijnlijk in het midden. Dit komt ook terug in de voorstellen van de vele respondenten voor verbetering, die in hoofdstuk vijf worden gegeven door de respondenten: mentaliteitsverandering bij de vrouw zelf, bij de man zelf, en in de maatschappij in zijn geheel. Hierover verderop in de samenvatting meer.

Vrouwen willen meer werken, mannen willen meer zorgen

De werkuren, het inkomen, zorg voor de kinderen en zorg voor het huishouden: een ruime meerderheid van zowel de mannen als de vrouwen geeft op al deze onderdelen aan een (ongeveer) gelijke verdeling ideaal te vinden. Deze meerderheid omvat steeds tussen de 60 en 66 procent, met uitzondering van de traditioneel vrouwelijke taken (zorg voor kinderen en huishouden): drie kwart van de vrouwen zien die taken graag gelijk verdeeld.

Bij de vraag of hun ideaal overeenkomt met de werkelijkheid, blijkt dat veel vrouwen meer zouden willen werken en minder voor de kinderen en het huishouden zouden willen zorgen dan zij op dit moment doen. Bij mannen is dit andersom: 40% van de mannen vindt zijn eigen aandeel in de zorg van de kinderen op dit moment te klein, en 46% van de mannen zou ook wel meer in het huishouden willen doen.

Discussie en aandachtspunten

Vrouwen willen meer werken, mannen willen meer zorgen. We constateren hier dat er in principe sprake is van op elkaar aansluitende wensen. Dus: waar wachten we nog op?! Wat houdt ons tegen? Beloningsverschillen? Imago problemen? De norm van je ouders?

Wie kan er **hoe** voor zorgen dat mannen minder gaan werken en vrouwen meer?

De positie van vrouwen is door de tijd heen verbeterd

Dat zeggen zeven van de tien vrouwen, als ze hun eigen positie als vrouw vergelijken met de positie van hun moeder toen die dezelfde leeftijd had. Dit heeft vooral te maken met vrijheid in keuzes en de mate van zelfstandigheid die vrouwen nu hebben. De oudste leeftijdscategorie vindt het vaakst dat zij het beter hebben dan vroeger. De jongste leeftijdscategorie vindt het vaakst dat zij het **net zo goed** hebben als hun moeder.

Gaarne uw mentaliteit te veranderen

Desalniettemin voorkomt dit niet dat 66% van de vrouwen (én 65% van de mannen) van mening is dat er ook nog veel ruimte is voor verbetering wat betreft de gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen. Hierbij geldt: hoe hoger de leeftijdscategorie waarbinnen de vrouw valt, hoe vaker zij verbeterpunten ziet ten behoeven van de vrouwenemancipatie.

Er is massaal geantwoord op de vraag wat er dan beter kan. Dit komt grotendeels neer op mentaliteitsveranderingen: in de vrouw zelf, maar ook in de man en tenslotte in De Maatschappij. Dus het herwaarderen van typisch vrouwelijke kenmerken, minder vastzitten in de stereotypen, normen en waarden en in 'hoe dat nou eenmaal werkt'. Een functie 'die echt alleen maar fulltime kan worden gedaan', kan na een mentaliteitsverandering misschien, soms, toch ineens in vier dagen, en bereikbaarheid op de vijfde dag, of opgedeeld in twee parttime functies. De meningen verschillen over hoe actief dit moet worden gestimuleerd door de overheid en werkgevers: moet er gewerkt worden aan een gerichte cultuurverandering of is er genoeg natuurlijk proces dat we zijn werk kunnen laten doen?

Naast de mentaliteitsverandering worden ook een paar praktische zaken genoemd. Vooral de kinderopvang wordt vaak aangedragen als een groot potentieel winpunt voor de emancipatie van de vrouw. Daarnaast wordt een verbetering (wetgeving?) op het gebied van gelijke beloning bij gelijk werk genoemd.

Volgens de respondenten zijn de rijksoverheid, scholen en ouders de 'instituten' met de meeste verantwoordelijkheid om de genoemde veranderingen te bewerkstelligen.

De rol van vrouwenorganisaties

Maar ook de vrouwenorganisaties kunnen een belangrijke bijdrage leveren. Met name aan de ontwikkeling van het zelfvertrouwen bij vrouwen, het verspreiden van belangrijke informatie en het organiseren van relevante netwerken. Ook zijn ze idealiter een belangrijke belangenbehartiger bij het rijk en bij werkgevers. Mannen zijn uitdrukkelijk geen tegenstander, maar juist gesprekspartners.

Work in progress!

Zoals gezegd: uit de reacties van vrouwen spreekt met name een positief gevoel. We zitten in een proces, de goede kant op. Zoiets heeft tijd nodig, maar we komen er wel uit en dat doen we samen: mannen, vrouwen, politiek.

Discussie en aandachtspunten

Dat er al een proces gaande is, wordt wellicht onderbouwd door de verschillen die we vinden tussen de leeftijdscategorieën. De jongste groep ervaart het minste ongelijke behandeling, ziet onderlinge steun en een verplicht vrouwenquotum het minst vaak als winpunt en vindt het minst vaak dat er nog iets te winnen valt op het gebied van emancipatie.

Spreekt hier een groep jonge vrouwen die onverschillig is op het gebied van gelijke rechten? Gaat het beeld, dat deze vrouwen over hun eigen gelijk(waardig)heid hebben, misschien veranderen op het moment dat zij een gezin krijgen? Wanneer ze vaker te maken krijgen met vraagstukken als 'wie gaat er minder werken als de opvang te duur is?', 'wie gaat er naar huis als er een kind ziek is?', enzovoorts. Of is het verschil met de andere leeftijdscategorieën een uiting van een groep vrouwen die al een mentaliteitsverandering is doorgemaakt? Vrouwen waarvoor de gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen al veel logischer is dan voor hun ouders en grootouders? De toekomst zal het uitwijzen.

[Lees hier het hele rapport](#)